

RESİM PİYASASININ DUAYENLERİ İHSAN ŞURDUM VE YAMAN MURSALOĞLU'NDAN MÜTHİŞ İDDİA!

Katalogda sahte

TUNCAY OĞÇIN
tuncayogcin@gmail.com

Bankaların gündelik hayatımızdaki rolleri "bankacılık"la sınırlı değil. Açtıkları sergiler, yayınladıkları kitaplar, sponsor oldukları festivaller, sahip oldukları sanat galerileriyle kültür hayatımızı da zenginleştiriyorlar. Halk Bankası'nın geçen eylül ayında yayınladığı "Halkbank Koleksiyonu" katalogu bunlardan biri.

Kitapta yerli ve yabancı tam 356 resme yer veriliyor. Dile kolay bu eserler neredeyse altmış yılda toplanmış. Dolayısıyla azmin ve sabrın ürü-

Halkbank'ın resim koleksiyonunda 356 tablo var. Ancak bankanın bu görkemli tabloları sanatseverlerle paylaşmak için hazırladığı katalog bir düzineden fazla resmin tartışılmasına neden oldu. Sahte olduğu iddia edilen tablolar arasında Hoca Ali Rıza'dan Hikmet Onat'a kadar pekçok önemli ressamın eseri var.

nü. Banka da bunun için özenli bir katalog ortaya çıkarmış, metinlerini Önder Şenyapılı'nın yazdığı, sanat danışmanlığını Yrd. Doç. Dr. İbrahim

Demirel'in yaptığı. Genel müdür Yenal Ansen de üşenmemiş bir önsöz yazmış kitaba.

Ancak bu katalog şimdi Halkbank yetkililerinin başını

ağrıttıyor. Çünkü iddiaya göre bankanın koleksiyonunda yer alan 15 resim sahte. İddia yıllardır gözlerden uzakta, dar bir çevrenin gördüğü resimler katalog vasıtasıyla gün yüzüne çıkınca gündeme geldi. Bankanın bir kültür hizmeti diğeri hakkında tartışma doğmasına yol açmış oldu. İddialara göre Hasan Vecih Bereketoğlu, Ali Rıza Beyazıt, Üsküdarlı Cevat, Mahmut Cuda, İbrahim Çallı, Şevket Dağ, Feyhaman Duran, Hoca Ali Rıza, Hikmet Onat, Süleyman Seyyid, Nazmi Ziya gibi Türk resminin köşe taşı ressamlarının resimleri arasında sahteler var. Hem de tam 15 tane.

te mi var?

Herbiri onbinlerce dolara alınıp satılan bu resimler sahte olabilir mi? Halkbank katalogundaki resimlerin fotoğraflarını gören restoratör - eksper İhsan Şurdum, birkaç istisna dışında iddiaları doğruluyor. Şurdum yalnız değil. 31 yıldır antika ve resim ticareti yapan Yaman Mursaloğlu da iddiaların arkasında duruyor. Şurdum'a göre katalogun 87. sayfasında yer alan Hasan Vecih Bereketoğlu'nun natüremort resminde imza problemi var. 126. ve 127. sayfalardaki "Üsküdar'dan Kızkulesi" ve "Yemen, San'a'dan" resimleri, bu büyük isme ilave edilemeyecek kadar kötü.

Gerçek diye taşbaskı

Aynı şekilde Mahmut Cuda'nın 131. sayfada bulunan natüremortunun zemininin sanatçının tarzına benzemediğini düşünüyor. 133. sayfadaki İbrahim Çallı, 153. sayfada Şevket Dağ "Cami Kapısı" tablolarına itiraz ediyor, Şurdum. Feyhaman Duran'ın 171. sayfadaki natüremortunda resmin kompozisyon ve doluluğunun dikkatini çektiğini ama, resmin orijinalini görmeden kanaat belirtmenin çok zor olduğunu anlatıyor.

Koleksiyonda yeralan Hoca Ali Rıza imzalı peyzaj ve desenlerde iyi intiba bırakma-

yan resimler Şurdum için. Yine koleksiyonun önemli parçalarından Hikmet Onat'ın iki tablosunu da eleştiriyor; "322. sayfada yer alan tablo tam bir acemi elinden çıkmış. Onat denizi ve kıyıda duran kayığı asla böyle resmetmezdi." Şurdum'a göre Süleyman Seyid'in iki tablosuyla Nazmi Ziya resmi de otantik değil. Hatta kötü ve acemi resimler.

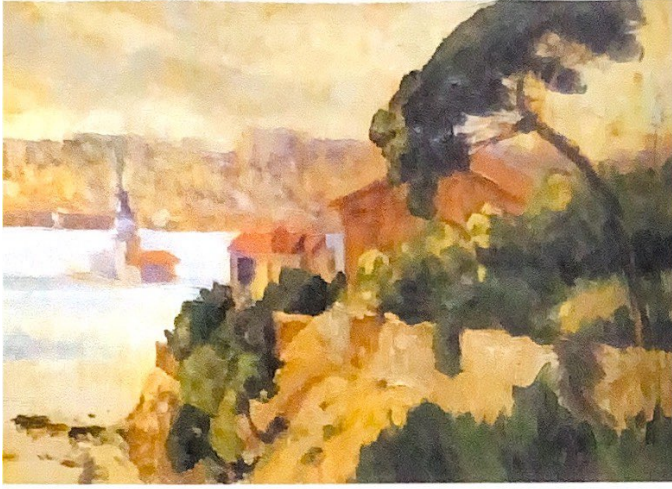
Yaman Mursaloğlu ise daha ilgi çekici tesbitlerde bulunuyor. Resim piyasasında Hikmet Onat imzasıyla satılan pekçok resmin, ressamın öğrencilerine ait olduğunu, katalogdaki resmin de bunlardan biri olduğunu iddia ediyor. Bir

Uzmanlara göre soldaki Hikmet Onat imzalı tablo çok kötü bir taklit. Hasan Vecih Bereketoğlu'nun resminde ise imza problemleri (sağda).

de adres gösteriyor: "Öğrencilerinden Bedi Güler'ün birçok resminde imza silinerek yerine Hikmet Onat imzası atılmış."

Koleksiyonda varolan 233. sayfadaki Hoca Ali Rıza'ya ait olduğu belirtilen resim de Mursaloğlu'na göre taşbaskı. Uzun meslek yaşamında bunun gibi yüzlerce taşbaskının gerçek resimmiş gibi koleksiyonculara pazarlandığını görmüş.

Osmanlı hanedanında re-

sim sevgisi ve merakıyla tanıyan Halife Abdülmecid Efendi ile ilgili bir çalışma hazırlayan Mursaloğlu'na göre resim Dağ'a ait ama bitmemiş bir çalışma. Resimdeki, cami kapısını örten deri perdenin kışak ve kıvrımlarına dikkatimizi çekiyor; "Bunlar büyük ustanın izlerini taşıyor. Ki ben Şevket Dağ'ın böyle çok resmini gördüm. Ancak yüzdeyüz emin olmak için resimlerin orijinallerini görmek şart."

Ancak Mursaloğlu'nun sahte olduğu ileri sürülen iki resim hakkında itirazı var. Birincisi 171. sayfadaki Feyhanman Duran imzalı natürmort. Mursaloğlu'na göre bu resim sahte değil. Tersine tipik bir Duran: "Resmin alt tarafı tamamen Duran'ın fırçasından çıkma, renkler onun paletinin izlerini taşıyor."

İkincisi ise Şevket Dağ'ın "Cami Kapısı" isimli eseri. Mursaloğlu'na göre resim Dağ'a ait ama bitmemiş bir çalışma. Resimdeki, cami kapısını örten deri perdenin kışak ve kıvrımlarına dikkatimizi çekiyor; "Bunlar büyük ustanın izlerini taşıyor. Ki ben Şevket Dağ'ın böyle çok resmini gördüm. Ancak yüzdeyüz emin olmak için resimlerin orijinallerini görmek şart."

"Aldığımız yeri hatırlayamadım"

Peki binlerce dolar ve yıllarca süren emekler sonrasında oluşturdukları koleksiyon hakkında ileri sürülen bu iddialara banka yetkilileri ne diyor? Halkbank'ın sanat danışmanı Yrd. Doç. Dr. İbrahim Demirel'le resimler üzerine

Üsküdarlı Cevat'ın "Üsküdar'dan Kız Kulesi" adıyla kataloga geçen tablosu sahtecilik iddialarının odağında yer alıyor.

konusmak için aradığımızda ilk tepkisi sert oluyor; "Bu iddiaları bazı kötü niyetli kişiler çamur atmak için ortaya atıyor." Sonra da kendisini savunuyor; "İyi niyetle çalıştık, eğer imza atmışlarsa bunu hangi müzede bilgisayarla, lazer ışınlarıyla inceleyip belirleyeceksiniz? Var mı Türkiye'de öyle bir şans? Piyasada sahte resim yapan, satan varsa ve biz de yutmuşsak suç bizde mi" diyor İbrahim Demirel inanılmaz iddialar dile getiriyor; "Sabancı Koleksiyonu'nda bile sahte olduğuna dair dedikodu var. Sahteler müzayedede satılıyor. Hata yaptığımızı kabul etmem, çünkü böyle bir şey yapmadım. Bu yapılan bir tezgâhtır."

Resimlerin güvenilirliğini ispatlamak için eski sahiplerini anlatıyor; "Hakkında söylenti olan resimlerin bazılarını Yapı Kredi Bankası'ndan ve varislerinden, kendi sergilerinden aldık. Naci Kalmukoğlu'nu ise eski Ankara valisinin kızımdan aldık. Bundan başka restoratör Vural Yurdakul'dan aldığımız resimler de var. Şevket Dağ kendisinin, restore ederek verdi bize. Yurdakul aynı zamanda bilirkişidir. İki resmi ise İstanbul'da bir müzayededen, Maçka Mezat'tan aldık" açıklamasını yapan Demirel, diğer resimlerin nereden ve kimden alındığını hatırlayamadı. Alınan yerleri bulmak için bankanın kayıtlarına bakma teklifimizi ise "Benim o kadar boş vaktim yok" gerekçesiyle kabul etmedi.

Ancak resim piyasasında sahte resim iddiaları son derece yoğun. Demirel de bunu kabul ediyor. Hatta daha önce

onun da başına böyle bir şey gelmiş. Koleksiyona katılan bir Hikmet Onat resmi için "sahte" iddiasında bulunulduğunu, bunun üzerine resmin eski sahiplerine üç katı fiyatla iade edildiğini anlatıyor.

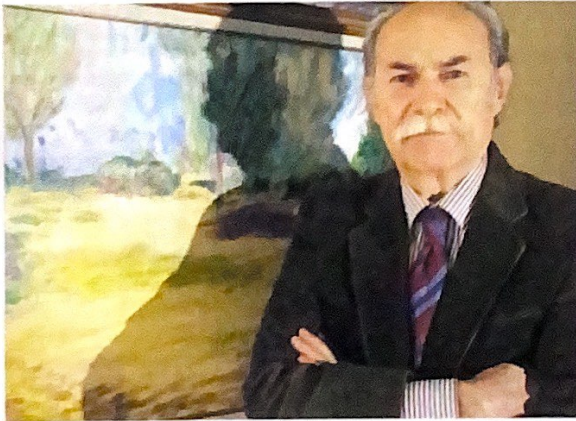
Halkbank genel müdürü Yenal Ansen ise bankanın sanat danışmanı İbrahim Demirel'i savunuyor; "Bu resimlere sahte diyenleri bilmiyorum, eğer kendilerini otorite kabul ediyorlarsa şüphelerini yazsınlar, inceleyelim. Bizim sanat danışmanımız bu sahada otoritedir."

Koleksiyonun bankaya maliyeti konusunda da bilgi veremiyor Ansen. Koleksiyonun Halkbank'ın kuruluşundan bugüne kadar devam eden süreçte yavaş yavaş oluştuğunu anlatıyor. "Bu banka 1938'de kuruldu. 1952'de alınan resim de var, 1992'de alınanlarda. Dolayısıyla kaçta alındı, ne yapıldı bilemem" diyor Yenal Ansen.

Bankada bu resimlerin mutlaka kayıtlara geçirilmiş olduğunu belirten Ansen'in konuya yaklaşımı oldukça ilginç; "Nereden, nasıl alınmış, benim bunları incelemek için zamanım yok. Ama hiç kimse endişe etmesin, burada bir şey saklanmaz."

Peki piyasada gezen, koleksiyonlarda yer alan sahte resimler sadece bilmezliğin, gözden kaçmanın sonucu mu? Yoksa bizim bilmediğimiz başka şeyler mi var? Son dönemde yapılan banka operasyonlarının kilit isimlerinden biri, avukat Mehmet Tural ilginç bir görüş ileri sürüyor: "Bankalar bu tür alımları bilançodaki pasiflerini büyütme için yapar. Bilançonun pasifinde bankanın malvarlığı da yer alır. Bir milyarlık resmi, on milyar göstererek bankanın güçlü olduğu imajı verilir. Aradaki fark ise banka sahibine, ilgili kişiye kalır. Bu da soygunun bir başka türüdür. Türkiye'de özel bankaların bir kısmı bu yöntemi çok iyi kullanıyorlar."

Böylece uzman gözlerden uzakta gerçekleşen bu soyguna dikkatimizi çekiyor. Ama elbette Halkbank bu şüphelerden uzakta! Çünkü o devlet bankası...

Eksper İhsan Şurdu (üstte) katalogdaki bazı resimler için bankayı uyarıyor. Halkbank'ın sanat danışmanı İbrahim Demirel'e göre ise koleksiyonda hiçbir problem yok.

